

E · R · S · O

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

VIUL
**DANIEL
LOZAKOVICH**

EESTI RIIKLIK
SÜMFOONIAORKESTER

EMTA
SÜMFOONIAORKESTER

DIRIGENT
OLARI ELTS

HOOVALA
PÄRITAJAVÕR

REVAL CAFE

RADISSON COLLECTION
TALLINN

LIVIKO

PAKEND & PRINT

BioBlock®

Postimees
MEEDIAPARTNER

Keelatud armastus

30

SEPTEMBER
2022

FRANCK
TŠAIKOVSKI
KARŁOWICZ
RAVEL

Eriliste hetkede kohtumispaik

revalcafe.ee #revalcafe

E · R · · O

KEELATUD ARMASTUS

DANIEL LOZAKOVICH viiul
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia sümfooniaorkester
Orkestri kontsertmeister Triin Ruubel
Dirigent OLARI ELTS

kell 19 – sümfooniakontsert

DANIEL LOZAKOVICH viiul

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia sümfooniaorkester

Orkestri kontsertmeister Triin Ruubel

Dirigent OLARI ELTS

César Franck (1822—1890)

„Psyche ja Eros“ (1887)

Pjotr Tšaikovski (1840—1893)

Viiulikontsert D-duur, op. 35 (1878)

Allegro moderato

Canzonetta. Andante

Finale. Allegro vivacissimo

vaheaeg

Mieczysław Karłowicz (1876—1909)

„Stanisław ja Anna Oświecimowie“ (1907)

Maurice Ravel (1875—1937)

Süit nr 2 balletist „Daphnis ja Chloe“ (1913)

Lever du jour

Pantomime

Danse générale

Kontserdist teevad otseülekande Klassikaraadio ja ERSO TV (erso.tv),
salvestised on ka järelkuulatavad ja –vaadatavad.

César Franck (1822—1890) „Psyche ja Eros“ (1887)

Saksa juurtega tänapäeva Belgias sündinud prantsuse helilooja César Franck oli eluajal tuntud nii organistina (32 aastat Sainte-Clotilde'i basiilikas Pariisis), Pariisi konservatooriumi kompositsiooni- ja orelilõppejõuna kui ka heliloojana. Konservatiivse romantismi esindajana sai ta endale hüüdnime „prantsuse Brahms“. Organistina puutus ta palju kokku Bachi loominguga, mis teda mõjutas, samas on tema kromatismidest ja leitmotiividest rikast helikeelt võrreldud uuendusliku Wagneriga ning tema harmoonias on sarnasusi ka Liszti loominguga.

César Franck.

On erakordne, et kõik Francki tuntumad ja muusikaajalukku olulisema pärandi jätnud teosed on kirjutatud elu lõpupoolel. Nende seas on näiteks sümfoonia d-moll, „Sümfoonilised variatsioonid“ klaverile ja orkestrile, „Prelüüd, koraal ja fuuga“ klaverile ning klaverikvintett. Elu lõpuaastatel on kirjutatud ka 1887. aastal valminud „Psyche“. Tema kuuest sümfoonilisest poeemist on see selgelt kõige ulatuslikum — see pigem oratooriumile sarnanev teos kestab tervikuna umbes tunni ning on pikem kui tema neli eelmist sümfoonilist poeemi kokku.

Teose aluseks on vanakreeka müüt, mida kunstis on kujutatud juba 4. sajandil eKr, kuid mis on inspireerinud kirjanikke, kunstnikke ja heliloojaid (näiteks Lully ooper „Psyche“) läbi sajandite. Müüdi järgi oli Psyche, kelle nimi tähendab „elu“ ja „hinge“, kõrgest soost neiu, keda hakati tema erakordse ilu tõttu kummardama kui ilujumalannat. Kui sellist sureliku naise kummardamist nägi päris ilujumalanna Aphrodite, andis ta oma pojale Erosole käsu, et too paneks Psyche armuma kõige närumasse mehesse. Eros aga armus ise Psychesse ja lasi läänetuulte jumalal Zephyriosel neiu salaja oma lossi tuua. Eros külastas Psychet vaid öösiti, keelates naisel teda näha ja uurida, kes ta on. Uudishimu ja kadedate ödede veenmise tõttu andis Psyche kiusatusele

järele ning süütas öösel õlilambi. Kogemata tilgutas ta aga kuuma õli Erose õlale, kes ärkas ja põgenes. Psyche üritas end tappa, kuid tulutult ning käis siis templist templisse, et oma armastatu üles leida. Viimaks jõudis ta oma otsingutel Aphrodite juurde, kes kohtles teda kui orja, andes talle kõige raskemad ja alandavamad tööd. Eros aga aitas tal nähtamatu jõuga kannatustest üle saada ning koos suudeti ka Aphrodite viha leevendada. Psyche sai surematuks ning noored armunud liideti igavese abieluga ühte.

Franck kasutab siin teoses sümfoonilistes poeemides harvaesinevat koori, mis kommenteerib toimuvat, täpselt nagu vanakreeka teatris. Vahetult enne oma surma tegi Franck teosest lühema variandi alapealkirjaga „Neli fragmenti orkestrile“. Algsest seitsmeosalisest teosest võttis ta ära kõik kolm koorinumbrit, mistõttu jäi teos ilma ka õnnelikust lõpplahendusest. Alles jäid neli fragmenti pealkirjadega „Psyche uni“, „Tuuled viivad Psyche ära“, „Erose aiad“ ning kahe peategelase vahelist dialoogi kirjeldav „Psyche ja Eros“. Viimane neist kõlab tänasel kontserdil.

ERSO esituses kõlab see teos esimest korda.

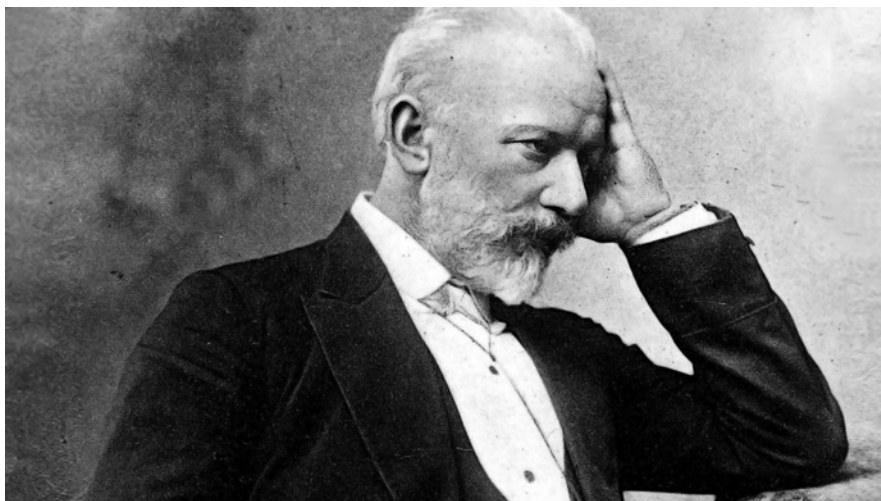
Pärtel Toompere

Pjotr Tšaikovski (1840—1893)

Viiulikontsert D–duur, op. 35 (1878)

1878. aasta jättis muusikalukku kaks väga kuulsat viiulikontserti — Brahmsi beethovenlikult suursuguse, lüüriliste meloodiate ja rikkaliku orkestratsiooniga ungari rahvaviise segava viiulikontserdi op. 77 ning Tšaikovski lüürilis-virtuoosse viiulikontserdi op. 35.

Pjotr Tšaikovski veetis 1878. aasta varakevade Šveitsi kuurordis Clarensis Genfi järve ääres. Helilooja oli sinna läinud tervenema depressioonist, mis tabas teda Antonina Miljukovaga mõtlematult sõlmitud abielu purunemise järel. Äsja olid valminud tema neljas sümfoonia (1878) ja ooper „Jevgeni Onegin“ (1878) ning Tšaikovski töötas klaverisonaadiga G–duur. Ent komponeerimine ei sujunud. Viiulikontserdi loomiseks andis tõuke viiuldaja Jossif Kotek (1855—1885), kes tuli Tšaikovskile Clarensisse külla ning kes oli heliloojalt kontserti küsinud juba mõnda aega. Kotek õppis viiulit Moskva konservatooriumis, olles võtnud samal ajal ka Tšaikovski juures kompositsioonitunde. Tšaikovski

Pjotr Tšaikovski.

Šveitsis viibimise ajal täiendas ta end parasjagu Berliinis Joseph Joachimi käe all. Kotek tõi endaga kaasa helilooja Édouard Lalo teose „Symphonie espagnole“ (viulile ja orkestrile) seade viulile ja klaverile, mida Tšaikovski ja Kotek mängisid kuurordis viibides ajaviiteks. See teos andis inspiratsiooni viiulikontserdi komponeerimiseks, nii et töö klaverisonaadi kallal jäi katki. Viiulikontsert valmis napilt kuuga — töö kulges käsikäes viuldajaga, kes andis heliloojale väärtuslikku tagasisidet sooloviuli partii tehnilistes küsimustes. Esialgse kolmanda osaga ei jäänud Tšaikovski rahule, mistõttu komponeeris ta sellest veel teise variandi. Esialgsest *andante*’st sai teose „Souvenir d’un lieu cher“ (1878) esimene osa „Méditation“.

Tšaikovski soovis viiulikontserdi pühendada Kotekile, ent kartes pahatahtlikke kuulujutte nende sõpruse tegelikust olemusest (tol hetkel olid nad arvatavasti armukesed), pühendas ta teose ungari viuldajale, heliloojale ja dirigendile Leopold Auerile (1845—1930) — Peterburi konservatooriumi viiuliprofessorile ja keiserliku orkestri kontsertmeistrile, kellele ta oli varem pühendanud teose „Sérénade mélancolique“ (1875). Ent Auer, olles sellega tutvunud, loobus pühendusest, nii et märtsi 1879 planeeritud esiettekanne tuli tühistada ning leida teine solist. Viuldaja põhjendas hiljem keeldumist asjaoluga, et paljud Tšaikovski sooloviulipassaažid ei ole viulipärased. Kotek oli pühendusest ilmajäämise tõttu haavunud ja keeldus samuti teost esitamast, kompensatsioonina pühendas Tšaikovski Kotekile aasta varem valminud „Valse-scherzo“ (1877).

4. detsembril 1881 tõi teose Viinis esiettekandele hoopis vene viiuldaja Adolf Brodski (1851—1929), Viini Filharmoonikuid juhatas Hans Richter ning viiulikontsert sai ka uue pühenduse — Brodskile. Erinevatel põhjustel ei olnud esiettekanne edukas. Tollane Viini mõjukas kriitik Eduard Hanslick tegi kontserdi pihuks ja põrmuks:

„Mõnda aega voolab see [teos] musikaalselt ja hingestatult, aga jämedus murrab varsti sisse ja ei kao esimese osa lõpuni. Viiul enam ei mängi, vaid kriibib, käristab ja ulub. Adagio oma pehme slaavi igatsusega lepitab ja vallutab meid jälle. Aga siis tuleb finaal, mis viib neid uuesti jämedasse, süngesse vene lõbususse. Me näeme selgesti metsikuid labaseid lõustu, kuuleme vulgaarset sõimu. /---/ Tšaikovski viiulikontsert viib meid esimest korda hirmsale mõttele, et on muusikateoseid, mida kuuldes tunned, et need haisevad!“

Tänapäeval on tegemist ühe enim esitatava viiulikontserdiga. ERSO esituses on Tšaikovski viiulikontsert kõlanud ligi viiekümnel korral, neist esimene oli 23. novembril 1934, solist oli Evald Turgan, dirigent Olav Roots.

Liisi Laanemets

Mieczysław Karłowicz (1876—1909)

„Stanisław ja Anna Oświecimowie“ (1907)

Kuigi Mieczysław Karłowicz on jätnud muusikalukku vaid mõned teosed, on ta Karol Szymanowski kõrval siiski üks olulisemaid oma aja poola heliloojaid. Tema tähtsust tõestab kasvõi see, et Szczecini filharmoonia kannab just Karłowiczi nime. Tema looming on mitmekülgne: kui viiulikontserdis on tunda iidol Tšaikovski eeskuju, siis teistes teostes on mõjutusi nii Wagnerist kui ka impressionist, samuti katsetas ta atonaalsusega.

Mieczysław Karłowicz.

Lisaks õppis Karłowicz Leipzgis dirigeerimist kuulsa Arthur Nikischi juures ning oli dirigendiks ka oma orkestriteoste esiettekannetel. Kahjuks lõppes tema loometee juba 32-aastaselt, kui jäi Tatra mäestikus suusatades laviini alla.

Kui Karłowiczi esimesed teosed olid peamiselt laulud ja klaveripalad, siis elu lõpupoolel kirjutas ta ainult sümfoonilisi poeme, mida kogunes kokku kuus. Karłowicz sündis Višnieva külas, mis asus tol ajal Vilniuse kubermangus, kuid on tänapäeval Leedu piiri lähedal Valgevenes. Seega pole üllatav, et tema sümfooniliste poeemide hulgas on ka „Leedu rapsoodia“, milles ta kasutab omaenda kogutud sünnipaiga rahvalaule. Viimastest tuntum on aga 1907. aastal kirjutatud ning järgmisel aastal helilooja juhatusel ette kantud „Stanisław ja Anna Oświęcimowie“. Teos pälvis kohe tunnustuse nii kuulajatelt kui ka kriitikutelt ning on püsinud Poola orkestrite repertuaaris tänase päevani.

Inspiratsiooni teose kirjutamiseks andis heliloojale kaasaegse kunstniku Stanisław Bergmani maal „Stanisław Oświęcim Anna Oświęcimi põrmu juures“, mis illustreerib 17. sajandi legendi. Stanisław ja Anna on vend ja õde, kelle vahel on süttinud armastus. Stanisław rändab seejärel Rooma, et saada paavstilt õnnistus nende abielule. Kogu naastes on Anna aga juba surnud. Varsti sureb ka Stanisław, kes maetakse Anna kõrvale tema enda rajatud kabelisse Krosno linnas Lõuna–Poolas.

Legend on tänapäeval tuntud, see on inspireerinud kirjanikke, luuletajaid ja kunstnikke, samuti on Stanisławi ja Anna viimne puhkepaik populaarne sihtkoht turistide seas. Kuigi nii maal kui ka lugu selle ümber on traagilised, alustab Karłowicz oma sümfoonilist poemi väga rõõmsalt ja toredalt, isegi filmimuusikalikult. Seda mõjusam on aga dramaatika, mida helilooja on oskuslikult võimendanud sordiiniga summutatud vaskpillidega, nagu ka teose pikk ja sujuvalt hääbuv wagnerlik lõpp.

ERSO esituses kõlab see teos esmakordselt.

Maurice Ravel (1875—1937)

Süit nr 2 balletist „Daphnis ja Chloe“ (1913)

Maurice Ravel on üks prantsuse muusikaloo olulisemaid heliloojaid ning Claude Debussy kõrval tähtsamaid impressionismi esindajaid, kuigi ta ise end impressionistiks ei pidanud. Kaasaegsetega võrreldes kirjutas Ravel suhteliselt vähe teoseid, sest töötas pigem aeglaselt, viimistledes teoseid detailideni. Raveli loomingus on viis balletti, mida tänapäeval esitatakse siiski enamjaolt kontsertteostena — kas tervikuna, orkestrisüidina või hoopis klaveriseades. Ka Raveli tuntuim teos „Boléro“ on algselt kirjutatud balletina, kuid kõlab tänapäeval pigem orkestriteosena. Selles osas pole erand ka ballett „Daphnis ja Chloe“, mida Ravel ise nimetas „koreograafiliseks sümfooniaks“. Teose tellis heliloojalt impressaario Sergei Djagilev, et kanda seda ette oma trupiga Ballets Russes. Koreograafia autor oli Michel Fokine. Djagilevil ja tema trupil on balletiajaloos väga oluline koht, sest mitmed tuntud teosed nagu „Kevadpühitus“, „Pulcinella“ ja „Petruška“ on loodud just Djagilevi tellimusel ja esmakordselt ette kantud Ballets Russes'i poolt. Ka esietenduse peaosatäitjad Tamara Karsavina ja Vatslav Nižinski olid omaaegsed maailmanimed.

Balleti aluseks on samanimeline Longose romaan teisest sajandist, mida on peetud „hiliskreeka üheks kõige täiuslikumaks kunstiteoseks“ ning „hümniks armastusele“. Romaan jutustab hüljatud poisist Daphnisest ja tüdruk Chloest, kes mõlemad leitakse imikuna erinevatest loomakarjadest. Nad kasvavad üles erinevates perekondades, kuid hakkavad peagi koos karjas käima ning armuvad teineteisesse. Noori tabavad aga mitmed katsumused: piraadid röövivad Daphnise ning methymnalased Chloe, Chloet püüavad meelitada teisedki kosilased, kellest üks kasutab ka alatuid võtteid ning abiellumiseks on vaja isandalt luba välja meelitada. Viimaks Daphnis ja Chloe abielluvad, leiavad mõlemad üles oma pärisvanemad ning elavad õnnelikult elu lõpuni.

Balleti valmimiseks kulus Ravelil neli aastat ja see on ühtlasi tema kõige pikem teos. Oma mälestustes meenutab ta, et soovis luua „muusikalise fresko“, mis ei oleks arhailine, vaid pigem kujutaks tema „unistuste Kreekat“, mis sarnaneb sellisele Kreekale, mille on maalinud 18. sajandi lõpu prantsuse kunstnikud. Ta lisab, et teosel on sümfooniline struktuur (millega ta teadlikult vastandub traditsioonilisele numbriballetile), range tonaalne plaan ja üksikud korduvad motiivid, mis oma viimistletusega tagavad teose terviklikkuse. Balletti iseloomustab veel mahlakas, selgelt impressionistlik harmoonia, kuid väljenduslaadis vaatab siin–seal vastu karmus, mida on võrreldud Igor Stravinski „Kevadpühitsusega“. Stravinski ise pidas Raveli teost kogu prantsuse muusika üheks kauneimaks näiteks. Asjaosalised aga nii hästi ei arvanud. Koreograaf Fokine polnud rahul, sest vanakreeka arhailisus, mida Ravel vältis, oli just see, mida tema oli oodanud. Tantsijad kurtsid, et Raveli muusika järgi on võimatu tantsida ning prooviperioodi saatsid pidev ajaline surve ning närviline ja vihane suhtlus impressaario, koreograafi ja Daphnise osatäitja vahel.

Ravel on balletist loonud kaks süiti. Neist esimene hõlmab fragmente balleti esimesest ja teisest osast ning selle pani Ravel kokku juba enne esietendust. Sel kontserdil kõlav teine süit on valminud 1913. aastal ja on sisuliselt balleti viimane ehk kolmas osa. Tänapäeval esitatakse seda esimesest süidist sagedamini. Süit on jagatud kolmeks lõiguks, millest esimene kannab pealkirja „Päikesetõus“. See algab väga kiirete, vaiksete ja interpreedile väga raskete puupuhkpillikäikudega, mida saadab harfi glissando. Sellega liitub varsti linnulaulu imiteeriv pikoloflööti ning kui muusika valjeneb, tekib väga eriline atmosfäär, kus päikesetõus on justkui füüsiliselt tajutav. Raveli on peetud muusikaajaloo üheks parimaks orkestreerijaks ning see on üks tõestus. Süidi teine lõik kannab pealkirja „Pantomim“. Kuna Daphnis ja Chloe

saavad aru, et neid on röövijate käest päästnud vastavalt nümfid ja karjuste jumal Paan, etendavad nad tänuks pantomiimi, kus tegelasteks on Paan ja nümf Syrinx. Paan tahab Syrinxile oma armastust avaldada, kuid viimane tõrjub teda, põgeneb ning peidab end pilliroogude vahele. Vihane Paan niidab roostiku maha, kuid nümfi sellegipoolest ei leia, rahuneb siis ja teeb erineva pikkusega vartest kuulsa paaniflöödi. Selle hetke kujutamiseks on Ravel kirjutanud süiti pika ja kauni flöödisoolo. Kolmas löik kannab pealkirja „Üldtants“ („Danse générale“), mis kujutab bakhanaali ehk ohjeldamatu joominguga pidu, mis toimus pärast Daphnise ja Chloe abiellumist. Võib-olla just peo ohjeldamatusele viitab tantsu kohta võrdlemisi erakordne ja lombakavõitu taktimõõt (muutuv, kuid valdavalt 5/4), kus tagatipuks on rõhk teisel löögil. Chloe osatäitja Tamara Karsavina on meenutanud, et veel esietenduse hommikul ei olnud teose lõpuosa selge. Koreograaf oli juba tulpinud ning ei pööranud talle üldse tähelepanu. Nii nad siis harjutasid Raveliga kahekesi lava taga lugemist: „1, 2, 3 — 1, 2, 3, 4, 5 — 1, 2,“ kuni Karsavina saatis matemaatika põrgusse ja tantsis lihtsalt muusika järgi.

ERSO esituses kõlas süit viimati 2018. mais, dirigeeris Neeme Järvi.

Pärtel Toompere

Daniel Lozakovich. © Lev Efimov.

Viiuldaja **DANIEL LOZAKOVICH** on oma majesteetliku muusikakäsitlusega lummanud nii kriitikuid kui ka publikut. Pärast ülesastumist Verbier' festivalil on väljaanne Le Figaro kiitnud tema „suurepärase meisterlikkust“ ja „erakordset talenti“. Boston Globe kiitis tema debüüdil, ülesastumisel Bostoni Sümfooniaorkestri ja Andris Nelsonsiga 2017. aasta juulis Tanglewoodi festivalil, tema „tasakaalukust, toonipuhust ja laitmatut tehnikat“.

Daniel sündis 2001. aastal Stockholmis ja hakkas viiulit mängima peaaegu seitsmeaastaselt. Kaks aastat hiljem tegi ta oma soolodebüüdi Vladimir Spivakovi ja kammerorkestriga Moskva Virtuosiid. Tänapäeval on ta teinud koostööd maailma silmapaistvaimate dirigentidega — Ádám Fischer, Semyon Bychkov, Neeme Järvi, Esa-Pekka Salonen, Andris Nelsons, Robin Ticciati, Marc Albrecht, Klaus Mäkelä, Vassili Petrenko, Tugan Sohiyev, Giancarlo Guerrero, Nathalie Stutzman, Leonard Slatkin ja Lorenzo Viotti.

2016. aasta juunis, veidi pärast oma 15. sünnipäeva, allkirjastas ta lepingu Deutsche Grammophoniga. Sellega sai ta DG kunstiperekonna noorimaks liikmeks. Samuti kindlustas see tema maine harukordse virtuoosina, keda on õnnistatud haarava väljenduslaadi ja muusikalise amplituudiga. Lozakovich'i esimene salvestis Deutsche Grammophoniga ilmus 2018. aasta juunis. Seal mängib ta koos Baieri Raadio Sümfooniaorkestriga kaht Bachi kontserti viiulile ja orkestrile (BWV 1041 ja 1042). Tema debüütalbumi silmapaistev edu oli nähtav ka muusikaedetabelites — album saavutas nii Prantsusmaa Amazoni üldedetabelis kui ka Saksamaa klassikalise muusika albumite edetabelis esikoha.

Lozakovich esineb regulaarselt orkestritega nagu Bostoni Sümfooniaorkester, Prantsuse Riiklik Orkester, Toulouse'i Kapitooliumi Orkester, Prantsuse Raadio Filharmooniaorkester, Stockholmi Kuninglik Filharmooniaorkester, Liverpooli Kuninglik Filharmooniaorkester, Šveitsi Romande'i Orkester, RAI Rahvuslik Sümfooniaorkester, Gulbenkiani Orkester, Toronto Sümfooniaorkester, Berliini Koomilise Ooperi Orkester, Berliini Kontserdimaja Orkester jpt.

Körgelt hinnatud artistina on ta esinenud Les Grandes Voix'l — Les Grands Solistes'is Salle Gaveaus, Fondation Louis Vuittonis, Zürichi Tonhalls, Genfi Victoria Hallis, Milano Giuseppe Verdi konservatooriumis, Théâtre des Champs-Élysées's, Salle Gaveaus, Hamburgi Elbphilharmonies ja Peterburi Maria Teatris. Samuti on ta sage külaline rahvusvahelistel muusikafestivalidel.

Kammermuusikuna on Lozakovich teinud koostööd muusikutega nagu Emanuel Ax, Ivry Gitlis, Sergei Babajan, Martin Fröst, Renaud Capuçon, Aleksandr Romanovski, Maksim Vengerov, Shlomo Mintz ja Deniss Matsujev.

Teda on pärjatud mitme auhinnaga, sealhulgas 1. preemia 2016. aasta Vladimir Spivakovi rahvusvahelisel viiulikongursil ning Festival of the Nationsi „Aasta Noor Artist 2017“, „Premio Batuta“ Mehhikos ja „Excelentia“ auhind Hispaania kuninganna Sofia egiidi all.

Lozakovich õpib alates 2012. aastast Karlsruhe Riiklikus Muusikaülikoolis professor Josef Rissini käe all. 2015. aastast on tema mentor olnud Eduard Wulfson Genfis. Ta on õppinud ka Mihhail Kaziniki, Natalja Bešulja ja Gerhard Schulzi käe all.

Daniel Lozakovich mängib Reuning & Soni ja Eduard Wulfsoni heldelt laenatud Stradivariuse viiulil „ex-Baron Rothschild“ ning LVMH laenatud Stradivariusel „Le Reynier“ (1727).

www.lozakovich.com

Olari Elts. © Krõõt Tarkmeel.

OLARI ELTS on avara rahvusvahelise haardega dirigent, kelle kirk koostada ja juhatada väga omanäolisi ja põnevaid kontserdikavasid on toonud talle tunnustuse üle maailma. Alates hooajast 2020/2021 on Olari Elts Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri peadirigent ja kunstiline juht. Alates aastast 2018 on ta Kymi Sinfonietta kunstiline nõustaja.

Olari Eltsi lavapartneriteks on Leipzigi Gewandhaus-orkester, Soome Raadio Sümfooniaorkester, Taani Rahvusorkester, Rotterdami Filharmonikud, Hollandi Raadio Sümfooniaorkester, BBC Sümfooniaorkester, Birminghami Linnaorkester, Dublini RTÉ Orkester, Prantsuse Raadio Sümfooniaorkester, Prantsuse ja Lõuna rahvusorkestrid, Budapesti Festivaliorkester, Yomiuri-Nipponi Sümfooniaorkester, Seouli Filharmoniaorkester, Luksemburgi Filharmoniaorkester, Ottawa Rahvusliku Kunstikeskuse Orkester, Melbourne'i Sümfooniaorkester jt ning paljud maailma paremiku kuuluvad solistid.

Sel hooajal viib Olari Elts ERSO kontserdireisidele Saksamaale, Prantsusmaale ja Inglismaale. Jätkub tema koostöö Helsingi Linnaorkestri, Weimari Riigikapelli, Sloveenia Filharmonikute ja Sinfonietta Rīgaga. Möödunud sügisel debüteeris ta Quebeci Sümfooniaorkestri (Kanada), Hamburgi Sümfooniakute ja Mantua Kammerorkestri ees. Üks eelmise hooaja tippsündmuse oli Soome Rahvusballeti 100. aastapäeva puhul märtsis

väga menukalt esiettekandele tulnud Sibeliuse elulool põhineva Jorma Elo uue balleti juhatamine Soome Rahvusooperis. Maikuus toimus aga Erkki-Sven Tüüri kümnenda sümfoonia esiettekanne Bochumi Sümfooniikutega. Eriline koht Olari Eltsi repertuaaris on Erkki-Sven Tüüri ja Heino Elleri muusikal. 2013. aastal alguse saanud Elleri muusika esitamine ja salvestamine koos ERSOga on leidnud väljundi kahel Soome plaadifirma Ondine märgi all ilmunud CD-l (2018 ja 2019), millest värskeim pärvis aasta klassikaalbumi tiitli Eesti muusikaauhindade (2020) jagamisel ning seniste Elleri muusika salvestiste eest said ERSO ja Olari Elts 2020. aastal kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia. Aasta varem võitis sama tiitli Eltsi dirigeerimisel salvestatud Erkki-Sven Tüüri autoriplaat, millel „Illuminatio“, „Whistles and Whispers from Uluru“ ja kaheksas sümfoonia kõlavad violasolist Lawrence Poweri, plokklöödisolist Genevieve Lacey' ja Tapiola Sinfonietta esituses (Ondine, 2018). Eltsi varasem diskograafia koostöös Ondinega sisaldab Tüüri teoste salvestisi Tapiola Sinfonietta ja Lawrence Poweriga, viiendat sümfooniat elektrikitarrile, orkestrile ja bigbändile ning akordionikontserti „Prophecy“, samuti kriitikutelt kõrgeid hinnanguid pälvinud Detlevi ja Berio kirjutatud Brahmsi muusika seadeid, mis salvestatud koos Helsingi Linnaorkestri, bariton Michael Nagy ja klarnetist Kari Kriikkuga. Lisaks on ta salvestanud Borgströmi ja Šostakoviči viiulikontserdid Eldbjørg Hemsingi ja Viini Sümfooniikutega BISile ning Poul Rudersi viienda sümfoonia Taani Rahvusorkestriga Bridge Recordsile. ERSOga on Olari Elts lisaks Elleri plaatidele salvestanud ka Tüüri marimba-kontserdi „Ardor“ (solist Pedro Carneiro, ECM, 2007 — Tüüri autoriplaat).

Ooperidirigendina on Olari Elts juhatanud Tšaikovski „Jevgeni Oneginit“, Mozarti „Don Giovanni“, „Idomeneod“ jm. Ta on publiku ette toonud mitmed žanriülesed projektid, sh koostöös Teater NO99-ga valminud Mendelssohni-Shakespeare'i projekti, mis jõudis ka Berliini Konzerthausi lavale, ning Porto Casa da Música Sümfooniaorkestriga Bernsteinini 100. sünniaastapäeva puhul *live*-muusikaga ette kantud Elia Kazani filmi „On the Waterfront“.

Aastail 2007–2020 oli Olari Elts ERSO, 2011–2014 Helsingi Linnaorkestri ning 2007–2010 Šoti Kammerorkestri peaküladisdirigent. 2006–2012 oli ta Bretagne'i Orkestri kunstiline nõustaja ja 2001–2006 Läti Rahvusliku Sümfooniaorkestri peadirigent, 1993. aastal asutas ta NYXD Ensemble'i. 2017. aastal pärvis ta säravate ja kaalukate ülesastumiste eest nii kodu- kui välismaistel lavadel ning eesti heliloomingu edendamise eest Eesti Kultuurkapitali aastapreemia.

www.olarielts.com

EESTI MUUSIKA- JA TEATRIAKADEEMIA SÜMFOONIAORKESTER on Eesti professionaalsete orkestrantide kasvulava. Orkestrit on juhatanud paljud tuntud Eesti dirigendid nagu Roman Matsov, Vallo Järvi, Peeter Lilje, Eri Klas, Vello Pähn, Paul Mägi, Jüri Alperten, Arvo Volmer, Andres Mustonen, Toomas Kapten, Toomas Vavilov, Risto Joost ja Erki Pehk. Musitseeritud on ka välisdirigentide Michel Tabachniku (Šveits), Jin Wangi (Austria), Colin Mettersi (Inglismaa), Cecilia Rydinger Alini (Rootsi) ja Lutz Köhleri (Saksamaa) käe all. Ühel hooajal toob orkester publiku ette keskmiselt viis kava ning korraldatakse ka koostöökontserte ERSO-ga.

Orkester on saanud tunnustust kontserdireisidel Rootsi, Soome ja Saksamaale. Kolmel korral (2002, 2005 ja 2016) on esinetud Berliinis toimuval festivalil Young Euro Classic, kust kahel korral on koju toodud uudisloomingu preemia: 2005. aastal Ülo Kriguli teosega „JenZeits“ ning 2016. aastal Liisa Hirschi teosega „Mechanics of Flying“. 2009. aastal oli EMTA sümfooniaorkester Läänemere-äärsete maade muusikaakadeemiate ühenduse (ABAM) orkestriakadeemia baasorkester. 2010. aastal toodi Eestis esmakordselt ettekandele Penderecki teosed „Concerto grosso“ ja „Ciaccona“, neist viimane helilooja enda dirigeerimisel. EMTA sümfooniaorkester oli baasorkestriks nii 2017. aasta noorte laulupeol kui ka 2019. aasta üldlaulupeo teise päeva kontserdil. Orkestriga töötab regulaarselt professor Toomas Vavilov ja peadirigendina professor Paul Mägi.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER (ERSO) on vanim ja mainekaim regulaarselt tegutsev sümfooniaorkester Eestis, sel hooajal täitub orkestril 96. tegevusaasta. ERSO ajalugu ulatub aastasse 1926 ning sarnaselt paljude omataolistega maailmas on see seotud rahvusliku ringhäälingu sünni ja arenguga. Alates hooajast 2020/2021 on enam kui 100-liikmelise orkestri peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts. Neeme Järvi jätkab koostööd ERSOga eluaegse aupeadirigendina, orkestri kunstiline nõustaja on Paavo Järvi, varasemad peadirigendid on olnud Olav Roots, Paul Karp, Roman Matsov, Neeme Järvi, Peeter Lilje, Leo Krämer, Arvo Volmer, Nikolai Aleksejev ja taas Neeme Järvi.

ERSO on käinud arvukatel turneedel ning osalenud mainekatel rahvusvahelistel muusikafestivalidel. 2021. aasta novembri lõpus osalesid ERSO ja Olari Elts Poolas rahvusvahelisel Kesk- ja Ida-Euroopa muusikafestivalil „Eufonie“. 2019. aastal avasid ERSO ja Neeme Järvi Prantsuse Raadio maineka Montpellier’ muusikafestivali ning orkester käis Kesk-Euroopa turneel, kus Neeme Järvi juhatusel esineti Viini Musikvereini kuldses saalis, Linzi Brucknerhausi suures saalis, Praha Rudolfinumi Dvořáki saalis ja Bregenzi Bodensee saalis ning Mihhail Gertsji juhatusel Saksamaal Erlangenis ja Viersenis. Veel on esinetud sellistel maailmalavadel nagu Berliini Konzerthaus, New Yorgi Avery Fisher Hall (praeguse nimetusega David Geffen Hall), Peterburi filharmoonia suur saal ja Maria Teatri kontserdisaal, Kölni filharmoonia, Helsingi Musiikkitalo, Stockholmi Berwaldhallen jt. Sel hooajal ootavad orkestrit ees kontserdireisid Prantsusmaale, Saksamaale ning Inglismaale.

ERSO plaadistuste kõrget kvaliteeti on esile tõstetud mainekates klassikalise muusika ajakirjades ning sellega on kaasnenud mitmed tunnustused, millest olulisim on Eesti esimene Grammy (2004, dirigent Paavo Järvi), värskeimad aga aasta klassikaalbumi tiitel 2020. aastal Eesti muusikaauhindade jagamisel Elleri sümfooniiliste poeemide teise plaadi eest (dirigent Olari Elts) ning kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia ERSO-le ja Olari Eltsile seniste Elleri muusika salvestiste eest. Suurepärane koostöö on ERSO-l selliste mainekate plaadifirmadega nagu Chandos, BIS, Onyx, samuti Ondine, ERP jt.

Lisaks kohalikele raadio- ja telekanalitele on ERSO kontserte üle kandnud Mezzo ja medici.tv ning EBU vahendusel on need jõudnud paljudesse Euroopa raadiojaamadesse. 2020. aastal alustas tegevust ERSO TV (erso.tv), kus saab vaadata kõiki orkestri live-kontserte ning juba toimunud esinemisi.

EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

Peadirigent ja kunstiline juht Olari Elts

Eluaegne aupeadirigent Neeme Järvi, **kunstiline nõustaja** Paavo Järvi

Koosseis 30. septembril 2022:

I VIIUL

Triin Ruubel
Iris Eva Aabloo (EMTA)
Nuria Díaz Fuentes (EMTA)
Alexander Gonzalez Pavlova (EMTA)
Grete Heinsaar (EMTA)
Elisabeth Härmand
Nina Kawaguchi
Kristiina Kungla
Kirti-Kai Loorand
Yumiko Almuth Matsuyama (EMTA)
Marii Piirsalu (EMTA)
Merje Roomere
Piret Sandberg
Helina Sommer (EMTA)
Triin Veissmann (EMTA)
Liis-Helena Väljamäe

II VIIUL

Kaido Välja
Annelize Vlasenko (EMTA)
Eva Aarnis (EMTA)
Dmytro Cherepov (EMTA)
Laura Klesment
Triin Krigul
Mia Kurvits (EMTA)
Egert Leinsaar
Albert Leppik (EMTA)
Mammad Mahmudzade (EMTA)
Kristjan Nõlvak
Melissa Carita Ots (EMTA)
Mari-Katrina Suss

VIOOLA

Liina Žigurs
Hanna Maria Semper (EMTA)
Natalia Berestenko (EMTA)
Ekaterine Gardavadze (EMTA)
Anna-Helena Inno (EMTA)
Karen Joamets
Kaja Kiho
Sandra Klimaitė
Mairit Mitt-Bronikowska
Juhan Palp-Peipman
Maria Ridbeck (EMTA)
Teele-Liis Tiidor (EMTA)

TŠELLO

Indrek Leivategija
Teodor Hiimaa (EMTA)
Allan Chapkovski (EMTA)
Riina Erin

Eva-Lotta Krigul (EMTA)
Andres Alexander Metspalu
Giorgi Nadareishvili (EMTA)
Shin Nahee (EMTA)
Villu Vihermäe

KONTRABASS

Mati Lukk
Tuomas Aapeli Haapalainen (EMTA)
Janel Altroff
Andreas Arder
Hanna-Ingrid Nurm (EMTA)
Kaupo Olt
Regina Udod

FLÖÖT

Mihkel Peäske
Freya Annina Frischknecht (EMTA)
Jolan Kiss (EMTA)
Kristjan Lume (EMTA)
Kristin Mürsepp (EMTA)
Karmen Palusoo (EMTA)

OBOE

Aleksander Hännikäinen
Kirke Pertel (EMTA)
Varvara Steke (EMTA)
Kristi Volmer

KLARNET

Soo-Young Lee
Kevin Klasman (EMTA)
Young Min Kim (EMTA)
Aino Raatikainen (EMTA)
Meelis Vind

FAGOTT

Peeter Sarapuu
Oliver Anni (EMTA)
Kristjan Kungla
Jakob Peäske

METSASARV

Ye Pan
Zhaohang Hu (EMTA)
Kalmer Kiik
Kalle Koppel
Nikita Matsuk (EMTA)
Jürnas Rähni (EMTA)

TROMPET

Indrek Vau
Karl Kivi (EMTA)
Mehis Martin Ots (EMTA)
Rauno Rüütelmaa (EMTA)
Villem Endel Tiits (EMTA)

TROMBOON

Andres Kontus
Väino Põllu
Maksim Stebakov (EMTA)

TUUBA

Madis Vilgats

TIMPANID

Maarja Nuut
Madis Metsamart

LÕÖKPILLID

Maarja Nuut
Kaspar Eisel
Elias Linus Gustavsson (EMTA)
Vambola Krigul
Atis Kriškāns (EMTA)
Lauri Metsvahi
Terje Terasmaa
Jacob Steuer

HARF

Marianne Hofman
Lisanne Rull (EMTA)
Kaisa Helena Žigurs (EMTA)

TŠELESTA

Kärt Ruubel

SA ERSO juhatus

Kristjan Hallik

Produtsent

Daily Trippel

Orkestri mäenedžer

Marko Metsaru

Partnersuhete ja müügijuht

Kaire Taberland

Maine- ja kommunikatsioonijuht

Kärt Ruubel

Toimetaja

Anita Maasalu

Noodikoguhoidja

Meeli Lass

Disainer

Norman Orro

Personalijuht

Piret Veensalu

Pillilao juhataja

Egert Leinsaar

Lavameistrid

Jüri Korjus
Kristjan Lume

SÜMFOONILISED LÕUNAD

KELL 13

N, 29.09

KEELATUD
ARMASTUS

N, 13.10

VOLMER
JA FAUST

T, 29.11

ERSO teel Pariisi

K, 21.12

ERSO
JÕULUKONTSERT
Elts ja Mozart

N, 09.02.2023

MÄRKEL JA
BRAHMS

N, 30.03.2023

TÄHE-LEE LIIV
JA GRIEG

N, 04.05.2023

KEMPF JA
RAHMANINOV

OKTOOBER ERSOS

erso.ee

7.10

JÄRVI JA
SÜGISKLASSIKA

Dirigent NEEME JÄRVI

14.10

VOLMER JA
FAUST.

ISABELLE FAUST viiul
Dirigent ARVO VOLMER

28.10

Rahvusvaheline
Nüüdismuusika
Festival
AFEKT

SOFIA JERNBERG sopran
JOHN TAYLOR WARD bariton
MONIKA MATTIESEN flööt
Dirigent MICHAEL WENDEBERG

EESTI
RIIKLIK
SÜMFOONIA-
ORKESTER

NOVEMBER ERSOS

erso.ee

4.11

BACK TO THE FUTURE

TAAVI KERIKMÄE süntesaator
Dirigent OLARI ELTS

18.11

OHLSSON JA RAHMANINOV

GARRICK OHLSSON klaver
Dirigent JOSEPH BASTIAN

29.11

Sümfooniline lõuna ERSO TEEL PARIISI

Dirigent OLARI ELTS

Fotol: Taavi Kerikmäe

Vaata kõiki Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri
live-kontserte ning juba toimunud esinemisi
mugavalt oma kodus.

www.erso.tv

Sinu digitaalne
kontserdisaal!

ERSO.TV

KUTSUME KUULAMA

JÄRVI JA SÜGISKLASSIKA

R, 7. OKTOOBER KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

Madis Järvi. „Pühenduslaul Narvale“

Wolfgang Amadeus Mozart. Sümfoonia nr 29 A–duur, KV 201

Hans Rott. Sümfoonia E–duur

ELINA NECHAYEVA sopran, ERSO, dirigent NEEME JÄRVI

VOLMER JA FAUST

N, 13. OKTOOBER KELL 13 (SÜMFOONILINE LÖUNA) JA R, 14. OKTOOBER KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

Eduard Tubin. Sümfoonia nr 11

Béla Bartók. Viilikontsert nr 2

Johannes Brahms. Sümfoonia nr 2

ISABELLE FAUST viiul, ERSO, dirigent ARVO VOLMER

XIII FESTIVALI KLAVER AVAKONTSERT

R, 21. OKTOOBER KELL 19, ESTONIA KONTSERDISAAL

Veljo Tormis. Avamäng nr 2

Aram Hatšaturjan. Klaverikontsert Des–duur, op.38

Béla Bartók. Orkestrikontsert Sz. 116

STEN LASSMANN klaver, ERSO, dirigent MIHHAIL GERTS

E · R · · O

Estonia pst 4
10148 Tallinn
tel 6 147 787
erso@erso.ee
www.erso.ee

Kuula ja vaata uuesti!

ERSO.TV